

Abstrakt

Mobilita obyvatelstva představuje stěžejní městotvorný prvek, který skrze generalizaci pohybu jednotlivce zobrazuje funkční vztahy urbánního prostředí. Oboustranný proces, kdy struktura města určuje mobilitu a je jí následně modelována, je významný i pro pochopení procesů v příměstské, resp. metropolitní zóně. Dynamiku tomuto procesu nejen v českém prostředí dodává především rozvíjející se suburbanizace, které je v posledních dekadách přisuzována vůdčí role ve vizuální a funkční proměně krajiny. Kromě suburbanizace, kterou můžeme vnímat jako proces uvnitř urbánního prostoru, je dnešní společnost a ekonomika ovlivněna i dvěma výraznými vnějšími vlivy – globalizací a technologickým pokrokem. Technologický pokrok se zhmotňuje v širokém spektru fyzických zařízení a inovací, ale projevuje se také rozvojem paralelního digitálního světa. Jeho vedlejším produktem za poslední dvě desetiletí je digitální stopa. V nejširším pojetí ji můžeme definovat jako záznamy o aktivitě a interakcích v čase, prostoru a souvislostech. Jedním z příkladů digitální stopy společnosti jsou informace získané o geografickém pohybu obyvatelstva z dat mobilních telefonů. Potenciál těchto dat pro sociogeografický výzkum oproti klasickým šetřením spočívá především v jejich celoplošné povaze a rychlosti a frekvenci sběru.

Cílem disertační práce je porozumět procesům převážně krátkodobé mobility v Praze a jejím zázemí za využití tradičního i moderního přístupu ve sledování pohybu obyvatelstva skrze dojížděková data z cenů a polohová data mobilních operátorů. Disertační práce je koncipována do dvou částí. První tvoří celkové představení tématu v obecnější rovině. Teoretické zarámování práce prezentuje východiska přístupů používaných v jednotlivých publikacích disertační práce a zároveň nastiňuje nejvýznamnější vlivy na autorovo nahlížení na problematiku vnitřního uspořádání města, suburbanizaci, mobilitu a význam času a prostoru v každodenní organizaci společnosti v metropolitních oblastech. Konkrétně je představena tradice albertovské školy sídelní geografie, chicagská škola opírající se o sociálně ekologický přístup, časoprostorová geografie a na ni navazující nové mobilitní paradigma. Uvedení tradičních prací a východisek výše zmíněných směrů je v práci rozšířeno o vybraná soudobá témata a koncepty.

Výrazným aktuálním výzkumným trendem přesahujícím do metodologie disertační práce je využití široké škály dat označovaných jako *big data* k porozumění aktuální (nejen) geografické reality. V podkapitole metodologické části jsou uvedeny vybrané výzkumy opírající se o progresivní datový zdroj o mobilitě obyvatelstva, a to polohová data mobilních operátorů. A právě využití několika datových setů od mobilních operátorů, společně s kartografickou vizualizací a analýzou cenálních dat vytváří celkový analyticko-metodologický přístup s důrazem na kvantitativní pojetí publikací disertační práce.

Do druhé části jsou zařazeny celkem čtyři publikace, na kterých se autor podílel, a které v sobě propojují výše zmíněné obecné teoretické a metodologické principy. Všechny publikace se geograficky zaměřují na oblast středních Čech, přičemž jejich řazení odpovídá posloupnosti od lokality, přes metropolitní oblast až po celý Středočeský kraj. Mimo to je provázanost textů postavena na postupné generalizaci procesů v území, a to od výzkumu komerční suburbanizace v konkrétní lokalitě, přes sledování denních rytmů a mobility populace, až po komplexní syntetické zhodnocení metropolizačních procesů při definici Pražské metropolitní oblasti.